

สวนพฤกษศาสตร์ 5-योग

กระทุ่ม (ตะกู่)

ชื่อวิทยาศาสตร์

Neolamarckia cadamba (Roxb.) Bosser

ชื่อวงศ์

RUBIACEAE

ชื่ออื่น ๆ

กรองประหยัน (ยะลา); กระทุ่ม (ภาคกลาง, ภาคเหนือ); กระทุ่มบก (กรุงเทพฯ); กว้าง (ลาว); โกวว่า (ตรัง); แคนแสง (ชลบุรี); ตะกู่ (จันทบุรี, นครศรีธรรมราช, สุโขทัย); ตะโกส้ม (ชัยภูมิ, ชลบุรี); ตะโกใหญ่ (ตราด); ตุ่มก้านช่วง, ตุ่มก้านยาว, ตุ่มเนียง, ตุ่มหลวง (ภาคเหนือ); ตุ่มชี้หมู (ภาคใต้); ตุ่มพราย (ขอนแก่น); ปะแต๊ะ, เปอแต๊ะ, สะพรั่ง (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน); ปาแย (มาเลย์-ปัตตานี)

ชื่อสามัญ

Cadamba, Common bur-flower, Kadam.

ลักษณะทั่วไป

ไม้ต้น สูงได้ถึง 45 ม. กิ่งออกตั้งฉากกับลำต้น หนูปรูปสามเหลี่ยมแคบ ยาว 1–2.5 ซม. ร่วงเร็ว ใบเรียงตรงข้าม รูปไข่ รูปรี หรือรูปขอบขนาน ยาว 12–25 ซม. โคนมน กลม หรือเว้าตื้น แผ่นใบด้านล่างมักมีขนละเอียด ก้านใบยาว 2–3.5 ซม. ช่อดอกแบบช่อ กระจุกแน่น ออกเดี่ยว ๆ ที่ปลายกิ่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 4–5 ซม. ก้านช่อยาว 1.5–4 ซม. ดอกรูปดอกเข็มสีครีมอัดกันแน่น ก้านดอกสั้นมาก ใบประดับ 1–3 คู่ มี 5 กลีบ รูปช้อน ยาวเท่า ๆ หลอดกลีบ ติดทน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปใบหอก เกสรเพศผู้ 5 อัน อับเรณูรูปแถบ ยื่นพ้นปากหลอดกลีบดอกเล็กน้อย รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ออวูลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรวมยอดเกสรรูปกระบอง ยาว 1.5–2 ซม. ผลกลุ่ม เป็นกระจุกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3–4 ซม. ผลย่อย เมล็ดรูปสามเหลี่ยม

นิเวศวิทยา

พบที่อินเดีย เนปาล บังกลาเทศ ศรีลังกา พม่า จีน ภูมิภาคอินโดจีนและมาเลเซีย
ฟิลิปปินส์ และนิวกินี ขึ้นตามชายป่า ตามหุบเขาหรือริมลำธาร ความสูงถึงประมาณ
1300 เมตร

ประโยชน์

เนื้อไม้ละเอียด น้ำหนักเบา ใช้ทำเยื่อกระดาษ ปลูกเป็นไม้สวนป่า